

IZHAJA VSAK PETEREK

Table with subscription rates: Naročnina: ITALIJA Lir 10- 6- 3-; INOZEMSTVO 20- 10- 5-

Posamezni izvod 20 cent.

Uredništvo in upravnništvo: Trst, Via Maiolica 10-12

Trst, 10. aprila 1925. — Leto VI. - Štev. 243.

DELLO

Glasilo Komunistične stranke Italije

„Če bi bilo stališče razrednega boja pravilno, potem bi se moral vsak normalno misleč človek postaviti na stran širokih mas.“

Tako pravijo prikriti nasprotniki delovnega ljudstva, ki naj bi se pustilo še nadalje tepsti, samo zato ker ni, po mnenju demokratičnih mazačev, stališče razrednega boja pravilno!...

Delavec in kmet pa razumevata, kaj je pravilno in kaj ne. Pravilno je, da udrihata po razrednem nasprotniku in po vseh njegovih zagovornikih, odkritih in prikritih!

Odkriti in prikriti reakcionarci

V sedanjem vrvenju socialnih bojev je med drugim opaziti sledeče: da ima proletarij opraviti z dvema vrstama nasprotnikov. Namreč s takimi, ki odkrito, brutalno povedo, da hočejo nadvladovati nad delovnim ljudstvom, da se mora delavec in kmet slepo pokoriti volji izkoriševalcev in na drugi strani s takimi, ki se bližajo ljudstvu z mamljivimi besedami o demokraciji in »skupnem delovanju med razredi«.

Trpeti sloji so kolikor toliko že spoznali ene in druge. Tudi drugim ne verujejo več, ker vidijo v praksi, kaj je meščanska demokracija: z besedami najširša svoboda za vse, v praksi pa vsiganje kapitalističnega bica po ramenih sužnjem. Zato postaja gorčenje in pisanje teh poslednjih temboj odvrtno in zato jih mora delovno ljudstvo spoznati do dna, potem njihovih hinavskih besed.

Madžarski ministrski predsednik grof Bethlen je nedavno temu izrekel govor s katerim je razlagal, zakaj je nasprotni tajni volilni pravici. Razlagal je namreč tako: »Madžarsko meščanstvo je v manjšini napram masam, ki takorekoc nič ne posedujejo. Če bi se uvedla splošna in tajna volilna pravica, ne bi prišlo meščanstvo do nadvlade, marveč delavstvo. Če bi delavstvo stalo na patriotični podlagi in če bi razpolagalo s primerno kulturo, bi moglo vsrčiti svojo nalogo. Delavstvo pa se je v agitacijah popolnoma oddaljilo od narodnih interesov.«

Tako grof Bethlen. Sicer ni pravilno, da bi delavstvo radijne volilne pravice prišlo do oblasti. Vendar je drugače grof Bethlen jasno izjavil, da hoče nadvlado manj številnega meščanskega razreda nad delovnim in kmečkim ljudstvom. In delavstvo mora biti Bethlenu hvaležno, vsaj za njegovo odkritost. Tako ve, pri čem da je.

Proti tem izjavam nemškega časopisa je, kakor po navadi, pripeljala se trzaska tetka. V svoji vroči ljubljani do demokracije, delovnega ljudstva, slovenskega naroda, se je na široko razkorakala in odobrila pisanje omenjenega meščanskega lista. Iz nje se kar cedi med in mleko demokracije! Med drugim izjavja sledeče:

»V resnici pa proglašam (namreč grof Bethlen) tak boj (razredni) le s to razliko, da hoče nadvladati manjšinskega razreda nad večinskim! Je torej nesocialen človek do kosti in mozga.«

»Bethlen je na stališču razrednega boja, ki ga mi odklanjamo. Če pa bi bilo to stališče pravilno, potem bi se moral vsak normalno misleč človek postaviti na stran širokih mas, ki delajo in proizvajajo za splošno dobro, a ne na stran par grofov in malega števila bogatašev.«

Z drugimi besedami povedano se to pravi: »Čisto gotovo je, da imas prav, ti delavec in kmet. Radi priznamo, da proizvajate, da si izkoriščate, ampak odrekamo ti pravico zoperstavljati se izkoriščevanju.«

Trzaska propovednica demokracije pravi nadalje, da razredni boj ni utemeljen. Da je vse gospodarsko življenje le ena veriga, da so vsi stanovi in vsi poklici potrebni za res plodono gospodarsko življenje. In zato seveda, da je ves komunizem zgrešen.

V dokaz zatrdilom, da morajo vsi sloji skupno delovati, navaja kot primer Čehoslovaka, kjer da ima proletarij svoje zastopnike, ki sodelujejo v vladi.

In končno, da bi se bolj podkrepila svoje potoze o zgrešenosti komunizma in neumestnosti razredne borbe, se ji je zahtevalo malo potegniti za lase svojo »zlahoto« (goriško tetko in trzaski »Mali«) ter jim očita, da podžigajo nasprotstvo med enim in drugim razredom.

Ze uvodoma smo omenili, da ima delavstvo opraviti z odkritimi nasprotniki in s hinavci. To pravilo potrjujejo same besede trzaska tetke. Do mozga izkoriščate delavec in kmet mora vprašati trzasko propovednico demokracije, da li je izkoriščen ali ne. Vprašati jih mora, kateri so tisti sloji ki proizvajajo, ali ne delavec in kmetje? Ker pod besedami »vsi stanovi in vsi poklici so potrebni«, je razumeti seveda, da so potrebni tudi lenuhi, bankirji in vsi tisti, ki živijo na ramenih proizvajajočih. O da, po »demokratizaciji« pojmiš so seveda potrebni, toda le pri uživanju sadov tujeja dela!

Dalje jih mora vprašati, kje, v kateri deželi se razredi zlivajo v tako harmonično celoto, da ne bi bilo opaziti razrednih nasprotstev, in se kako rezhik? — Povsod, v tistih deželah, ki se imenujejo demokracije, so na najbolj ogoben način zatirali delavstvo (Poljska, Estonka, Nemčija, Čehoslovaka), kje je torej ta ravnopravnost? In trzaska tetka, ki se razgreva za demokracijo, se strinja z barbarstvi, ki jih počenja evropska demokracija.

V Čehoslovaki ima delavstvo svoje zastopnike v vladi. Imenujejo se sicer »delavski«, zastopajo pa meščanstvo (socialdemokracije, ki se ravno tako nahajajo v reakcionarnih vladah Estonke, Poljske in drugod).

Delovni sloji Jul. Krajine so že dobro spoznali reakcionarno bistvo takozvanih krščanskih socialcev. Zato je letkino očitanje tem poslednjim, češ, da podpirajo razredno borbo, odveč. Glasila krščanskih socialcev so, s poveljavanjem Eberta in reakcije sploh dovolj dokazali, kakega kova je njihovo socialstvo!

Sužnji kapitala se v vsakdanji praksi učijo spoznavati, kaj so eni in drugi »prijatelji ljudstva«. Spoznali so, kaj so narodnjaki, ki pripoznavajo, »da bi se moral vsak normalno misleč človek postaviti na stran širokih mas, ki delajo in proizvajajo za splošno dobro«, ampak »da ni stališče razrednega boja pravilno«...!

Delavec in kmet naj torej pazljivo nosi jarem. Saj zadostuje, da mu izkažejo sočutje. Tudi če pogine! Ravnotako izpregledava kaj so klerikalci, ki se mu na eni strani hlinijo, na drugi pa mu zadajajo zavratne udarce.

Ne poslušajte mamljivih besed ne enih in ne drugih, koraka mestni in kmečki trpin po poti, ki mu jo kaže Komintern, po poti razredne borbe!

Mnenje komunistov o vojnih bilancah (Iz govora posl. Picelli-ja)

Ob priliki diskusije in odobritve vojne bilance, v parlamentarnem zasedanju, je posl. sodr. Picelli izjavil, kako stališče zavzemajo komunisti glede vojskega vprašanja.

Komunistična stranka — rekel je — se zanima za vojsko vprašanje ne radi tega, da bi dajala nasvete ali stavila predloge za preuredbe, temveč radi tega, da ugotovi globoko krizo zadnjih šest ali sedem let, to je kriza vojne in povojne ga časa. Komunisti so proti buržuazni vojni, ampak nimajo o nji tistega naiivnega mnenja, kot ga imajo socialdemokratje ali maksimalisti.

Buržuazna vojna ima kot posledico to, da vzdržava in poveča razloge, iz katerih se porajajo konflikti med buržuaznimi državami. Da se človek prepriča o resničnosti te trditve, ni treba drugega kot opazovati Italijo in Francijo, ki s vendar izide iz svetovne vojne kot zmagovalke. V Italiji so se dolгови povečali, valuta pa je padla; produkcija se je zmanjšala, a cene življenjskih potrebščin so poskočile. Na ta način se pospešuje razkrajanje buržuaznega reda. Militaristični vojnam pa so že večkrat sledile meščanske vojne in revolucije.

Rdeča armada

Ruska kom. stranka, ki je bila vzorno organizirana in pripravljena je razumela, da se približuje konec vladajočega razreda, ter da ni carska vlada več v stanu zadržati ogorčenja ljudstva, ki ni bilo sito vojne. In res, revolucija se ni pustila več dolgo čakati. Delavec in kmet je so videli v orožju, katerega so imeli v rokah, edino sredstvo, s katerim bi bilo mogoče doseči svobodo in vlast. Ko je proletarij prišel do oblasti, je smatral potrebno postaviti svojo diktaturo, ustanoviti svojo rdečo vojsko v to, da se izvrši prehod od imperialističnega k proletarskemu gospodarstvu ter da se ubrani pred svojimi sovražniki. Ta vojska ima kot zastavo simbol osvobodjenega dela in nje pošiljam moj pozdrav.

Delavci in vojaški problemi

Jaz trdim, da vojaško vprašanje mora zanimati delavski razred radi tega, ker se na njega najbolj vračajo bremena za vzdrževanje obojenih državni sil in ker dobiva vojska svoje sile, ki so splošne za vojsko službo iz njegovih vrst, iz mase delavcev in kmetov. Sodr. Picelli zatrjuje v svojih izjavah, kako so ogromno narasli stroški za vojsko in kako da se je tudi povečalo postavke za vzdrževanje karabinjerskih formacij.

Ravnanje z vojniki

Ekonomični pogoji vojakov niso vsi enaki: družabne razlike se pojavljajo tudi v vojski. Tisti vojniki, ki se pošiljajo v disciplinarno kompanije ali v ječe so delavec, ki so vedno žutili potrebo boriti se proti krivicam, ki se izvršujejo nad enim delom ljudi ki nosijo eno in isto

uniformo. Razredni boj pa se ne ustavlja samo pri nižjih vojnikih, ampak se pojavlja tudi med visokimi čini.

Tudi med zastopniki enega in istega čina obstojajo razlike in krivice, radi tega, ker stanovi, iz katerih ti zastopniki izhajajo, so različni. Tisti, ki izhajajo iz plemtva in iz boljših razredov, dobivajo najboljša mesta.

Vojska in milicija

Če bi se sprejelo predlog gen. Giardina, glede preosnove vojske, bi bila moč iste zmanjšana za 45 tisoč mož in na ta način bi se dalo v vojski znatno mesto miliciji, ki stoji pod poveljem g. Mussolinija. Fasistovska vlada ne zanima vojski, ker je ista sestavljena po večini iz proletarcev. Buržuazija vseh dežel sleda na to, kako bi spremenila vojske sile v notranje obrambno orožje, proti notranjemu nasprotniku, proletariatu. Dejstvo, da se buržuazija več boji notranjega kakor zunanega nasprotnika dokazuje, do kake stopnje se je obostrila razredna borba. Vseled tega je gotovo, da je buržuazija vseh dežel prepričana o tem, da je petletna vojna pustila v masah preveč globoke sledove, da bi bilo mogoče že danes zaprijeti z novo vojno. Fasistovska vlada pa bi se motila, več kakor vsaka druga, ako bi mislila, da

je mogoče pahniti italijanski proletarij v novo vojno.

Sodr. Picelli ugotavlja se nasprotstvo, ki obstoji med vojsko in fasistovski milicijo. Proletarij ne čutijo vojaškega duha, v tej buržuazni državi, ki jim je sovražna. Tako pa ni v Rusiji, kjer rdeč vojak zna, da je vojak svetovne proletarske revolucije.

Poljski konzulati-špijenske agenture

V Minsku, v Beli Rusiji, je bila razkrita špijenska organizacija, ki ji je naloževal neki Karčinski, bivši poljski konzul. Ta je prejel tajne informacije o stanju sovjetskih vojsk, nahajajočih se na Beloruskem. Bil je tudi aretiran neki Garkata, ki je sodeloval pri tej špijenski organizaciji, ter dajal Karčinskemu podrobne informacije.

Ravnotako je bila razkrita ena špijenska organizacija na Kavkazu, ki ji je naloževal neki Laskjevič, bivši tajnik pri poljskem konzulatu v Tiflisu. Po samih izpovedvah Laskjeviča, mu je poljska vlada že leta 1922 poverila špijensko delo, ki je obstajalo v informacijah vojaškega značaja, kakor tudi glede delovanja protisovjetskih skupin in o duhu, ki vlada v raznih komunističnih tenecah.

Dokumenti zverinskega buržuaznega terorja

BOLGARSKA.

Bolgarsko vojno ministrstvo je izdalo podrejenim vojnim oblastem sledeči ukaz:

»Vsi garnizoni in vse vojske edince morajo stopiti v kontakt z mestnimi odbori vladne stranke radi vzpostavitve bojnih sredstev proti zemljoradnikom in komunistom. Proti enim kakor drugim je treba kar najostreje nastopiti, brezobzirno. Uničiti se morajo vsi najinteligentnejši in pogumni pristaši teh idej, kakor tudi njihove organizacije. Treba je čimprej sestaviti spiske teh ljudi, zato da bo mogoče v danem trenutku nastopiti proti njim ter pobiti vse voditelje, negledé na to, ako so krivili ali ne. V tistih krajih, kjer bi izbruhnila upori, se morajo pobiti vsi aretirani zaupniki, njihovih pomagačih kakor vsi tisti, ki jih skrivajo. Ravnotako se mora postopati z njihovimi sorodniki, ter se jim morajo zažgati njihove hiše.«

Da ne bi bilo žrtev s strani oblasti, se morajo tiste hiše, kamor bi se zaleteli ustaši, zažgati skupaj s tistimi, ki bi se nahajali v njih. Ne sme se naskakovati. Vojne edince si morajo preskrbeti pumpe, s katerimi bi se take hiše polivale s petrolejem. Dalje se morajo napraviti posebne table, na katerih mora biti napisano sledeče: »General ta in ta nastopa iz Sofije ali iz kake druge strateške točke, s toliko in toliko pehote, konjenice in artiljerije, a z druge točke se približuje drugi vojaški poveljnik... itd.« To mora služiti za to, da se dvigne duh vladnih ljudi ter se na drugi strani demoralizira nasprotnika. Te table se morajo postaviti javno, pred fronto ustašev in njihovih somišljenikov, ki se morajo pobivati javno, pred njimi.

Vsa važnejša taktična vprašanja se morajo reševati sporazumno z oficirji. Načelniki garnizona imajo pravico, da objavijo obsedno stanje v lastnem rajonu ter da mobilizirajo zaupne vladne ljudi.

Vsak aretirani nasprotnik se mora tekom 24 ur ubiti. Neposlušnost napram oficirjem se ravnotako kaznuje s smrtjo. Ravnotako se imajo usmrtiti tisti, ki kaj izdajo o tem dokumentu. Zapoved je tajna in strogo poverjena.

ESTONSKA.

Vlada je, sporazumno s socialdemokrati, uvedla v zakonodajo nekoliko prememb, glasom katerih bo onemogočeno celó delovanje strokovnih organizacij. Evo poglavite točke te »izboljšane« zakonodaje: prepoveduje se organizacije, ki imajo kot namen:

- 1) Nasilno spremembo državnega in družabnega reda, ki ga določajo temeljni zakoni Estonke republike.
2) Premembo »neodvisnosti« Estonke republike, odstopitev kakega izmed njenih delov.
3) Razvijanje propagande, ki bi zanikavala neodvisnost republike.
Tiste organizacije, o katerih bi se ugotovilo delovanje, ki bi imelo namen dosego gori omenjenih ciljev, se bodo razpustile, tudi če ni danega nobenega oficijelnega dokaza.
6) S pripristimi besedami povedano, se to pravi: popolna prepoved vsakršnega delovanja proletariata, kajti vsako delovanje delavskih organizacij, ki pripoznavajo razredni boj, zapade temu zakonu.

Poleg tega daja ta zakon ministru za notranja dela za časa volilne kampanje polnomoč, da anulira liste kandidatov tistih opozicionalnih strank, organizacije kojih bi se pripoznalo kot škodljive.

POLJSKA.

V ciničnosti ne zaostajajo poljski reakcionarci za estonskimi in drugimi banditi. To dokazuje slučaj, ki se je dogodil pred kratkem.

Poljska vlada je privolila, da se izmenja nekoliko političnih jetnikov, namreč z Zvezo sovjetskih republik. S to poslednjo je bilo sporazumljeno, da bo izročila Poljski dva katoliška duhovnika, ki sta v Rusiji sedela v zaporu radi špijanže. V zameno pa bi Poljska izročila Rusiji dva častnika, Baginskega in Vječorkjeviča, ki sta bila obsojena radi namišljenega bombnega atentata. Vse je bilo že v redu in oba omenjena častnika sta se že nahajala na potu. Vlak, v katerem sta se vozila, se je že nahajal blizu ruske meje, jetniki bi se kmalu nahajali na svobodnem sovjetskem ozemlju. Tu pa se je dogodil zverinski čin poljske reakcije: eden izmed policistov, ki so spremljali jetnike, je bliskoma oddal nekoliko revolverskih streliv. Baginski je bil takoj mrtev, Vječorkjevič pa je izdihnil po petnajstih minutah.

Proti takemu postopanju je Sovjetska vlada vložila pri poljskem poslanstvu oster protest. Vlada morilcev pa se zvišava, izgovarjajoč se, da je bil to »individualni čin fanatika«. Sledeča dejstva pa govornijo, da je bil ta umor organiziran, in sicer: 1) Morilec, ki se imenuje Muraško, se je svoj čas nahajal v Rusiji in je razvijal protirevolucionarno delovanje. Poljski vladi je bilo dobro znano o prošlosti tega policista in kljub temu ga je naznanila kot sprevidnika.

2) Drugi v vagonu nahajajoči se spremljevalci niso preprečili zločina in niso niti mignili s prstom, da bi potem aretirali Muraško. 3) Vse poljski reakcionarni tisk je uprizoril divjo kampanjo proti ujetnikom, to je, da se nikakor ne smejo osvoboditi, da se ne smejo izročiti v Sovjetsko Rusijo.

V Moskvi nahajajoči se voditelj poljske komunistične stranke sodr. Domba je izjavil, da so ta umor pripravile poljske oblasti.

Beda rudarjev in potikanja buržoaznega tiska

V Čehoslovaki, v Moravsko-Ostrovskem premožnem revirju štrajkajo tisti sužnji, ki kopljejo kapitalistom črni diamant. Štrajk je popoln, zapustili so delo tudi tisti, ki pripadajo drugim strankam, kot n. pr. socialdemokratje, narodni socialisti, krščanski socialci in tudi nestrančkarji. Da je delavstvo res čutilo potrebo vstopiti v stavko, dokazuje dejstvo, da prejema rudar z družino, pri najbolj napornem delu in stoječi v najvišji plačilni kategoriji, komaj 130 čehoslovških kron tedensko! Meščansko časopisje pa ima pogum trditi, da je bila stavka uprizorjena na pritisk komunistov, ki da si hočejo s tem malo utrditi politične pozicije. Enodušnost vseh rudarjev, brez razlike političnega prepričanja, menda ne bo dokaz za komunistične špekulacije. Po kaj vse ni »politična špekulacija« za branitelje kapitalistov! listov!

Političen samomor in kapitulacija HRSS in opozicional. bloka

Predpretekli teden se je v glavnem beograjskem parlamentu razpravljalo o priznanju mandata HRSS (Hrvaške republikanske seljaške stranke).

Prvi od opozicionalnega »bloka« narodnega sporazuma in ljudske demokracije je govoril njegov voditelj Davidović. Ko je sel na govorniški oder, so ga radikali sprejeli s klici: »Evo kljuse, na katerem jase Radič. Hvaljen Isus! — kot da gre za navaden spor na vasi, a ne za razveljavljenje glasov hrvaškega naroda. Davidovičev govor je bil bleđ. On ni branil HRSS, temveč sebe in svojo stranko, in je dokazoval, da njegova politika ne ogroža srbske buržuazije. Davidovič bi hotel le na vlado, on tekmuje s Pašičem. On ni isto kot Pašić. On je mali Pašić. Davidovič je prečital tudi program bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije. Ta program priznava nove koncesije velesrbski gospodi in kapitalistični diktaturi in odklanja vsak razredni boj.

Davidovič je obirno odgovoril ministru Uzunović, ki je dejal, da vlada ne za dostuje umik HRSS, kot ga je razložil Davidovič. HRSS se mora popolnoma udati. Črga Andjelinovič je napravil popolnoma napačne medklice: »Ni drugega, da podpisje: S tem stopam dane s radikalno stranko, Stjepan Radič.«

Cinizez PP jevcey je dosegel svoj višek med govorom dr. Bazale, poslanca Hrvaške Zajednice. Njega so vladni poslanci oklofotali, a nekaj drugih pretepli. Govorilo je potem še deset govornikov. Radikali so zmerjali opozicionalne poslance z Avstrijanci, živali, žrnzotti... Pribičevičevski demokrat dr. Paleček je odkrito izjavil, da bodo vsem s šlo zbilj sporazum iz glave.

Vlada se je igrala s klerikalci in Radičevci kot mačka z mislo. Vladni poslanci so zahtevali od Radičevcev, da zataje rdečo kmečko internacionalo, republiko in samostojnost Hrvaške, skratka ves svoj program in da priznajo obstoječe stanje v državi. In to so HRSS poslanci tudi storili.

HRSS poslanci padli na kolena.

26. marca popoldan je dobil besedo radičevski poslanec dr. Superina. V svojem govoru je najprej zatajil Stjepana Radiča, češ da je samovoljno vstopil v kmečko internacionalo in da se naj zagovarja sam, kakor ve in zna. Uklanja se vsaki vladi. Novoizvoljeni poslanci HRSS hočejo ostati »polnovredni člani skupne zbornice države Srbov, Hrvatov in Slovencev«. Dalje je izjavjal: »Izjavljam, da nismo komunisti. Prvo temeljno naše načelo je vera v boga, druga — zakonitost. Vsaka revolucija bi končala s propadanjem našega naroda. Zato smo učili naš narod, naj spoštuje zakone. — Čas je pokazal, da za republikanizem ni prostora v naši državi. — Srbi, Hrvati in Slovenci so en narod. — Ustava nam je ravno tako sveta kot vera.«

V istem smislu je podal oficijelno izjavo novi voditelj HRSS Pavle Radič, ki je dejal: »Izjavljam kot predsednik hrvaškega kmečkega kluba, kot zastopnik predsednika HRSS Stjepana Radiča, v svojem imenu, v imenu stranke, v imenu vodstva in v imenu samega predsednika Radiča: Priznavamo celokupno politično stanje, ki obstoja danes na podlagi vidovdanske ustave z dinastijsko Karadžordjevičev na čelu. — Priznava tudi vojsko.«

S tem so se radičevski poslanci odrekli vsem glavnim točkam svojega programa, s katerimi je HRSS zbrala okrog sebe hrvaške kmete. Poslanci HRSS so se odpovedali načelom, na podlagi katerih so bili izvoljeni od ljudstva. Priznali so: monarhijo, militarizem, centralizem, nacionalno edinstvo, vidovdansko ustavo — priznali so temelje PP režima.

Po daljši seji vlade se je parlament zopet sestal in sklenil sledeče:

- 1. Mandati zaprtih radičevskih poslancev Stj. Radiča, Mačka, Predavca, Kosutiča in Krnjevića se razveljavijo.
2. Poselna komisija naj pregleda, koliko so kompromitirani oni poslanci HRSS, ki so bili že v prejšnjem parlamentu. (Teh je 24).
3. Mandati novoizvoljenih 29 radičevskih poslancev se potrdijo.
Radičevci so sicer s tem rešili nekaj svojih poslanskih mandatov, ali oni so izvršili političen samomor in so se odpovedali množicam, ki so glasovale za HRSS ne zato, da poklekne pred PP režimom, ampak zato, da bi se borila proti njemu.
Hrvače se je zesto napadajo, da služijo Habsburžanom. Radecky, Jelacič so osramotili hrvaško ime pred vsem svobodoljubnim svetom. V istem času so se Srbi s puško v roki borili za svoje nacionalno osvobodjenje...
Po svetovni vojni se je slika izpremenila. Srbom je sedla na tilnik reakcionarna buržuazija, a hrvaški kmet se je boril za nacionalno in socialno svobodo. A poslanci HRSS in hrvaške zajednice so izdali sedaj boj tega kmečkega naroda.

Kaj nas uči vse to? 1. Radikali in demokrat so dokazali pravilnost naše stare trditve, da se s parlamentarizmom ne da doseči ničesar proti vladajoči kliski. 2. Vsem množicam, ki še doslej niso spoznale, da se sedanega boja za nacionalno in socialno svobodo ne more voditi z mirotvornno politiko, so to dokazali sedaj v praksi PP jevci. 3. HRSS, ki je bila kmečka stranka, je ubilo njeno sodelovanje z gosposki strankami levčarskih fraz (klerikalci, Davidovičevci, muslimani). Zveza z gospodo donasa kmetom pogubo. Klerikalci, Davidovičevci in muslimani so sedaj s svojo politiko pomagali Pašiču in Pribičeviču, da se razbije kmečko republikansko gibanje. Oni zadržujejo množice od boja, oni varajo kmete z lažnjivimi frazami in obljubami, da bo prišlo odrešenje brez boja.

Oni odobravajo, da so radičevski poslanci poteptali program HRSS.

Ta »leva opozicionalna« gospoda so storili vse, da udusijo republikanske in socialne težnje HRSS, ki je postala sedaj z njimi vred igračka v rokah PP režima. Oni vodijo kmete proč od delavcev — v kremplje kapitala in srbske buržuazije.

Proti odločni nasilnosti PP vlade bi morali klerikalci in Davidovičevci, posebno pa HRSS ovci napovedati odločen boj. Oni so kolebali in padli na kolena pred tem režimom. Oni so se odrekli boju Hrvatov, Slovencev i. dr. za nacionalno samostojnost. Oni so izdali interese delavcev in kmetov.

Kaj sledi iz tega? Ti nauki morajo prebuditi delavce in kmete. Meščanske stranke in »mirovorci« se nečijo boriti proti PP reakciji. Delavci sami in kmetje sami morajo postati svoje sreče kovači. Gosposke stranke so poteptale njihove želje in zahteve. Delavci in kmetje se morajo združeno pripravljati na boj proti reakciji, proti zatiranju narodov, za popolno nacionalno in socialno osvobodjenje.

V zvezi z gospodo so kmetje izgubili bitko. V bojevni zvezi z delavci bodo zmagali.

Poslanci so poklekli pred PP režimom. Delavci in kmetje ne bodo poklekli, ampak bodo nadaljevali osvobodilni boj.

Izrezki

Praktični amerikanci

Poslanec John W. Gibson iz Chicaga je predložil državni zbornici predloge za sterilizacijo idiotov, epileptikov, slaboumih in kriminalcev iz navade.

O izvajanju zakona bo odločalo pet zdravnikov. Prizadeti se bo lahko pritožili proti odloku na okrožno sodišče. Priziv lahko vložijo bližnji sorodniki prizadetega, ali pa njegov varuh.

To vesti smo čitali v nekem ameriškanskem listu. Da bo čitatelj bolj na jasnem, je treba razložiti, da se da elegantni fraz »sterilizacija« prevesti čisto po domače v — skopljenje. Praktični amerikanci si namreč mislijo pri tem, čemu bomo trosili toliko za ječo, pobiljevalnice, dolničnice, hiralnice itd.? Mi smo praktični ljudje in moramo vsako stvar rešiti na priprost in hiter način. Našo družbo moramo očistiti raznih smeti: zločincev, idijotov, slaboumih itd. Moramo prepričati, da bi ti ljudje imeli potemtvo, moramo paziti, da se ne seje dalje ljuljke med plemenito pasenco. Kajti ves svet mora znati, da je naš vzvišeni cilj ohraniti današnjo plemenito družbo in njeno civilizacijo. Zato pa homo te ljudi prav enostavno sterilizirali, to je skopili.

Tako si mislijo amerikanci, seveda ne vsi, ampak samo prvaki, »cvet naroda«, estebri civilizacije in bogsgavedi kaj se.

Dobili pa se bodo gotovo tudi taki, ki bodo mislili pri tem čisto drugače. Ti bodo razsojali tako-le: moderni učenjaki so prišli do zaključka, da je treba skopiti to, kar je slabega, zato da se obvaruje družbo zlega, ali pa celo, da se je zboljša. Dobro, morebit bodo učenjaki in zdravniki na pravi poti, samo v nečem so se ušeli, namreč, da niso zbrali prav tistih, ki bi se jih moralo — skopiti. Zadedi v koreniko zla ne iskati to, kar izvira iz teh prokletih korenik! In tedaj, ako je teorija o »sterilizaciji« pravilna, in, ako se izbere pravilno to, kar je treba sterilizirati? Tedaj je naravno, da bo treba sterilizirati (skopiti) vse kapitalistične lenuhe, vse bankirje in profitarje, vse njihove pomagače! Ti so pravi zločinci! Oni vršijo svoje zločine sistematično, premišljeno. Oni krađejo — iz navade. Tem tatvinam »iz navade« pravijo »kleptomanija«, ki je posebna bolezen. Najbolj primerno je torej, da se te ljudi sterilizira, ne pa tiste, ki so radi njih nesrečni.

Tako bi predlagali tisti, ki bi trezno prinenili teorijo o — »sterilizaciji«...

»Vasi svobode«

Kljub odloku, ki ga je izdal regent Ras Tafari, se je suženjstvo vzdrževalo do nedavnega časa, kot ena izmed socialnih in gospodarskih uredb v življenju Abisinije.

Italijansko društvo proti suženjstvu je napravilo praktičen sklep, da se ustanovijo v deželi Kaffa, namreč tam, kjer je suženjstvo najbolj v navadi, takozvane »vasi svobode«. Bile so ustanovljene dve take-le vasi: in sicer: »Vas Pij XI.« pri Antilu in »Vas Mussolini« pri Maggi-ju. Pij XI. je podaril društvu znatno svoto in Mussolini, ki umeva vzvišeno človekoljubno nalogo te ustanove, ji je sel tudi na roko. »Vasi svobode« so se pričele s svojim delovanjem. Sedaj se nahaja v Maggi-ju že enaindvajset sužnjev, ki se jih je odkupilo po raznih cenah.

Tako se je glasil nek senzacionalni »odmev« iz Afrike. V Italiji in drugod vlada popolna svoboda. Menda bo tako, ako je ljubezen do sužnjev tako velika, da se razliva tja dol do Abisinije, kjer se je pričelo praktično delovati proti suženjstvu, z odku-

povnanjem (pomislite: odkupilo se jih je že — enaindvajset!)

Kakor se vidi je kapitalistična civilizacija na jako visoki stopnji. Pa tudi moč držav je posebna, ako se pomisli, da ni v stanu s silo odpraviti trgovine s sužnji, ampak ustanavlja društva, ki jih odkupujejo.

Ampak iniciatorji te akcije (ki so prvi pristni »zagovorniki svobode«) bodo prepričani, da vlada doma pravega rajskaja svoboda in da je treba tudi z vso vnamo delovati za osvobodjenje črncev. In res, v Italiji nimamo samo vasi, ampak celo mesta svobode. Tam se nahajajo kasarnam podobne stavbe, ki se jim pravi tovarne, kjer garajo »osvobodenci«, pod bičem kapitala. Pa tudi se ne sme pozabiti, da je vodja črnih srajc mnogo pripomoček, da se olajša usoda teh modernih sužnjev. Po tem velikem človekoljubnem delu, je naravno, da gre iskati drugih zaslug v — Absiniju. V civilizirani evropski domovini se nahajajo še druge koristne naprave, namreč posebni dvorci, ki se imenujejo ječe. To je nekaj posebno kulturnega in gotovo ne bo še poznano v kaki deželi, kjer bivajo divjaki. Za stenami takih-le dvorcev sedijo tisoči in tisoči takih, ki so se sprli z modernim kulturo, ker niso hoteli prenašati vseh dobrot, s katerimi jih obdajajo.

Tudi papež Pij XI. je marsikaj storil za ureditev evropske civilizacije. Poslal je nestevilo blagoslovov vsem zastopnikom (katoliškim in nekatoliškim) prave kulture, ki se borijo proti tistim, ki nečesto sprejemajo dobro, ki jim jih nudi kapitalistična kultura. Do sedaj se je strinjal z vsemi tistimi, ki so si nadeli sveto nalogo, da branijo katoliško in nekatoliško kulturo pred naskoki rdečih drhali. Vsi grehi postanejo krščanske čednosti ako se delajo, da se udusi klic modernih sužnjev po svobodi.

Vsakršno barbarstvo je dovoljeno kadar gre za »civilizacijo« in za umazano (a vedno svežo!) kozo predstavnikov te civilizacije, tega »narodnega cveta«.

Torej: za civilizacijo, za krščanstvo, za domovino vse. Tu ječe, tam vislice, zopet drugod bajoneti, rafinirana mučenja, strupeni plini, požigani domovi, gorjace in podobne lepe reči. Za kulturo, za krščanstvo.

Tudi v Absiniju imamo že znak evropske kulture: »Vasi svobode«...

Pospeševanje proizvodstva

V ljubki knjižici »Round the World« (okoli sveta) opisuje pisatelj Frank Butler tudi izdelovanje smodk v tobačnih tvornicah na Havani. Pripoveduje, da je v vsakem oddelku tvornice, v katerem je zaposlenih približno 300 oseb, nekak orodje, na katerem stoji stol. Tam sedi bralec, ki so ga delavci iz začetka sami plačevali, da jim je naglas čital. Danes ga plačuje podjetnik. Dognalo je ja namreč, da gre delo dosti boljše izpod rok, če se jim bere, daš so gospodarji mislili, da bo baš narobe.

Zopet »amerikanada«. Delavce se sme zabavati s čitanjem in podobno, kadar to nese kapitalistom. Ako jim ne nese, tedaj se smejo prepovedati knjige in časnik, se smejo zapirati šole in se na vse močee načine pospešuje poneumnjvanje.

Zares, prava slika kapitalistične civilizacije!

Za sindikalno ujediničenje

Med delegacijami Rdečih sindikatov in angleških sindikatov, ki ste se sestali te dni v Londonu je bil dosežen sporazum.

Na podlagi tega sporazuma se bo stvorila skupna Internacionala sindikatov.

Za mednarodno delavstvo je to velevažnega pomena, ker se je končno posrečilo, da se v vstopavila enotna strokovna fronta proti enotni fronti kapitala.

V NEMČIJI se pripravljajo na nove volitve za predsedniško mesto. Kakor kaže bo boj hud.

Republikanske stranke (tudi socialdemokratska), so se strinile v blok in postavile skupnega kandidata v osebi dr. Marksa (centrumas).

Kandidat desnarskega bloka bo pa feldmaršal Hindenburg, ki je še vedno zvesti pristav monarhije in odstavljene dinastije. Listi pravijo, da je šel prasad »kajzerja« za pooblastilo ali sme sprejeti kandidaturu. Zmaga Hindenburga bi pomenila zmaga stare, monarhistične Nemčije nad republikansko.

Komunisti postavijo zopet sodr. Thälmann-a za kandidata.

Praktični dokazi o „uspeh“ Dawesovega načrta

Meščanski tisk trdi, da bo prinesel Dawesov načrt blagostanje. Poglejmo sedaj, kakšno je to »blagostanje« za delavce tiste dežele, kateri je bil naložen »normalizacijski« Dawesov načrt, to je Nemčije, in na drugi strani za delavce Anglije, to je ene izmed tistih dežel, ki so Nemčiji naprtila ta novi jarem.

Angleška paroplovna družba Furness, Withy & Co. je naročila v nemških ladjedelnih v Hamburgu pet motornih ladij. Naročila jih je v Nemčiji zategadelji, ker prihrani na ta način, vsled sramotno nizkih delavskih plač v Nemčiji, nič manj kakor 300.000 šterlingov (okrog 34 milijonov lir).

Na Angleskem je v ravno istem tednu, ko je bilo dano to naročilo, število brezposelnih naraslo na 1 milijon in 237 tisoč in 700. V ravno istem tednu prošlega leta pa je bilo število brezposelnih za 102.958 manjše.

Kadar bo Dawesov načrt šele prišel »v pravi tir«, tedaj bo brezposelnost na Angleskem naglo narasla, tedaj bodo poleg omenjene paroplovne družbe še drugi podjetniki dajali prednost cenenu nemškemu kuljiskemu delu. Zna pa se dogoditi tudi

MLADINSKI VESTNIK

Sveži sili prosto pot!

Kakor je že »Delo« poročalo, se je vršil dne 22. in 23. marca v Milanu omladinski sestanek. Kot delegat za slovenska okrožja, smatram potrebno »podati kratak obris vtisov zadobljenih na tem sestanku.

22. marec svečan praznik. Po mestni ulicah Italije vihralo trobojnice; zidovi polni kričavih lepakov; narod (?) kipi navdušenja, saj praznuje šeststo obletnico, ko je Mussolini v Milanu ustanovil prvo bojovne oddelke črnosrajčnikov. In v tem Milanu in ravno ob obletnici smo se zbrali delegatje vseh dežel Italije, da presrečemo vsa pereča strokovna vprašanja in določimo smernice za nadaljnje boje. Čudim sem se tako vzorno urejeni organizaciji. Prišel sem na določeno mesto, sodrug mi je stisnil roko, bliskoma sem bil v tramvaju obkrožen od treh sodrugov sem se znašel na licu mesta, v Corso Roma. Vstopil sem v lokal, kjer sem našel samih mladih pogumnih sodrugov. Iz njih obrazov sem čital, da ne poznajo obupa, ne ovir, ne zaprek. Oni vidijo en sam cilj: zmago!

Brez poklonov, toda gostoljubno so me sprejeli; med njimi nisem bil tuje, bil sem brat. Okrog pol 10. ure je sodr. centralnega odbora otvoril zborovanje, pozdravil navzoce. Pozdravil nas je tudi sodr. poslanec Repossi, nakar je povzel besedo glavni poročevalec. Dovolj jasno je orisal položaj mladih delavcev in o potrebi enotne fronte v sindikalnih organizacijah, toliko iz narodnega kolikor kako nesramno so bili in so se mladi delavci izkoristili od svojih brezsrčnih gospodarjev, kako da so vedno slepo orodje v rokah lažjaščitnikov (socialreformistov), kakor tudi razvoj proletarske mladine v prvi delavsko-kmečki državi: Sovjetski Rusiji. Mladi delavci — je izrecno poudarjal — morajo vstopiti v vse strokovno in politično življenje! Če so 10-14 letni mladeniči sposobni delati 8 ur in več dneвно, zakaj ne bi smeli torej v svoje razredne organizacije? (Znan je namreč, da Spl. delavska zveza ne sprejema mladeničev po 14. letom, češ, da so premladi). Še več: mladina hoče tudi te organizacije voditi! Skupno z odraslimi sodrugmi ne odnehamo prej, dokler ne istremo iz rok socializmalcev največje proletarsko ustanovo, »Spl. delavske zveze!« Proti meščansko-fašistovski hoemo protipostaviti — brez razlike političnih misljenj — enotno fronto proletariata!

So skupnem kosilu smo presli k drugi ločki dnevnega reda: »O položaju mladih delavcev v posameznih državah«. Nastopal je delegat za delegatom in vedno novi so se oglašali. To niso bili z nastudiranimi govori plačani kričači, ampak priprosti delavci in kmetje! Iz poročil sem razvidel, kako nestrno je stanje agrarnih delavcev, posebno v Srednji in Južni Italiji, pod bičem fašistovskih gospodarjev. Bogata pa je tu mladina na uspehih. Pripetili so se slučajji, da je sama osamljena in proti vodstvu Spl. delavske zveze napovedala stavko in — zmagala. Posetil nas je tudi s kratkim navdušenim govorom sodr. Bordiga, kateremu je mladina priredila prisrčno ovacijo (katero je pa odklonil!).

Ker je bila že pozna ura in sodrugji utrujeni od nočne vožnje, se je zborovanje odgodilo na prihodnji dan, ko smo se zopet zbrali ob določeni uri. Bilo je okrog 10. ure, govoril je turinski delegat, ko vstopijo nepovabljeni gostje: komisar s četo policijskih agentov. Začne se stroga preiskava in popisovanje; nato nas odvedejo na odprtem avtomobile (kamjonu) na kveturu. Med vožnjo so ti mladi, predzrni zaročniki peli »Internacionalno« in vzklikali komunizmu! Ko so nas na kveturu zopet popisali, nas spravijo v takozvano »camero di sicureza«. Eden se oglašil: »Sodrugji, nadaljujmo zborovanje!« Kljub večkratni preiskavi sem opazil v roki sodruga dijaka svinčnik in papir; bil je eden izmed aktivnih! V disciplinirani tišini nadaljuje poročilo turinski delegat in ostali. Zvečer nas odpeljejo v glavni zapor S. Vittore, kjer nas z vsem potrebnim potri in tri razdelijo v posamezne celice. Zunaj govori o svobodi Farinacci, svoboda pa je obsojena v zaduhle celice in postuša skozi debelo omrežje plačano toljo, ki aplaudira... V »dukunji« smo sedeli par dni, dokler niso dobili od krajevnih oblasti informacij o nas; nato so nas izpustili.

Sodrugji, sedaj pa na delo! Tudi slovenska mladina ne sme zaostati! Ko sem na sestanku pojasnil naš bedni položaj, ne samo iz gospodarskega ampak tudi iz nacionalnega stališča, so mi objubilji in zagotovili, da bodo delali na to, da se naše težnje uresničijo; kajti edino komunizem more pravilno rešiti socialna in tudi nacionalna vprašanja. Najboljši odgovor direktnemu in gostobesednemu indirektnemu sovražniku bo ta, da se **oklenemo naših organizacij, da strnemo naše vrste in se borujemo do zmage!**

Slovenski delegat.

Glasovi z dežele

Bovško

V naših hribih se čuje voljo gromenje. Vsi radovedni poslušamo, kaj neki bi to pomenilo, dozdeva se nam, kot bi bili v zaledju nekdanje bojne fronte. Kaj se godi? Vrhovni poglavar vojnih trum klerikalizma, sam papež v Rimu, je dal povelje, za ofenzivo na vsej črti, proti še ostalemu delu komunistov, da se iste popolnoma iztrebi. Velika baterija »Goriška Straza« obstreljuje z vso silo, postojanke komunistov, ki so po nje mnenju še ostale. Pa ni pomislila, da so komunisti še toliko močni, da se ne samo obranijo njih napada z dušljivimi lažmi, ampak preidejo k protiofenzivi, toliko v vojaških izrazih.

Čudno je življenje komunistov. Krste je vstal enkrat od smrti, kolikokrat pa komunisti. Kolikokrat so nas udušili, kolikokrat smo bili popolnoma poraženi, kolikokrat nas sploh ni več, zakaj nas potem zopet pokličejo od smrti, naj nas pustimo v miru počivati saj se v smrti nimamo pokoja od teh brezsrčnežev.

Ali je sploh misliti, da se nahaja v tem vernem, zmirom poslušnem, slovenskem narodu, toliko gnolobe, katera se pa, o joj, še zmirom bolj širi. Mi nismo več Slovenci, ker Slovenci ne smejo biti komunisti, ker slovenski komunisti so izdajalci, poturice, vsi drugi narodi so lahko komunisti. Velik greh imamo mi na vesti, da se predrzujemo kritizirati, delo slovenskih prvoboriteljev, ki to pridno slovensko ljudstvo, označuje za avstrijskante. Ker mi ne vemo tega, da tako označenje nam samo koristi, ker vlada dobi respekt pred nami, ker zna da smo avstrijskanti, ter nam bo ugodila vse prosnje bovškega okraja, bodite prepričani, da so vsi agitatorji za C. E. R. G. ljudje, ki imajo polne žepce denarja, ker so vas opeharili. Nobena hiša ni bila napravljena, nobena pokrita, zalosten pogled nudijo nasa sela, ko vidite ubogo ljudstvo, stanovati v napol dograjenih hišah, brez streh. Vse zadrage so boljše delale hiše, kot pa C. E. R. G. Vi sami, ki ste bili pri C. E. R. G. imate od vsake hiše neznanško tisočev, da poplačate, medtem ko so druge zadrage kot »Rinascente« še vsakemu odplačali po 5.000-10- do 15.000 lir odškodnine na roko. Teh seveda »Straza« ne vidi, ker njej ni zato, njej niso mar, kot komunisti, teh je treba iztrebiti, tako hoče naš oče papež.

to, da bodo angleški kapitalisti napravili splošen naskok na angleške delovne plače.

Dawesov načrt je torej pravi blagoslov za ene in druge kapitaliste, za delavce vseh narodnosti pa pravcato prokletstvo.

spod, ki je vodil propagando pri Cerg, za denar obdržal je marsikateri shod v prid »Cerg«, ter več poži od »Cerg« kot vsi komunistični propagandisti. Uspehi Bobičevega prihoda v Bovec je bil ta, da kdor mu je naselid, in ni preklical prokure, dane mu, že danes ni vspostavljen hiša. Vsi ti se ga prav dobro spominjajo.

Bilo je meseca marca pretečnega leta, ko je donel krič Kmečko-delavske zveze po celi deželi, odkritosrečen krič, za pomoč vojnim oškodovancem, Čergovem. Vršili so se shodi, ljudstvo se je oddahnilo od more, katera ga je tlačila zaradi milijonov, ki jih bo treba plačati. Ustanovila se je pisarna v Gorici, nekaj odločnega, s famoznim Bobičem na čelu. Tudi naš bivši zupan je bil odbornik za delo, ki kar gre časti se je resnično trudil za dobrobit ljudstva. Objubilji smo tudi mi svojo pomoč za razjasnitev tega položaja, odgovarja razlici ali ne gosp. Durjava? Pa minile so volitve, in na enkrat ni bilo ne urada ne organizacije več v Gorici. Molčali so, dokler jim papež ni dal povelja, za naskok. Če se mlatio prazno slamo v parlamentu zaradi šol in sodnij, bi lahko ravno toliko storili za vojne oškodovance. Pa ker so se menda že prej opevali, nočejo se enkrat imeti blamaže, ker dobro vedo da ima pri likvidaciji »Cerga«, vladajoča klika, to so banke, prste vmes, in njim je slabo se zameriti. Teh slednjih je bolelo videti ta hitri razmah zadrage, treba jo je bilo uničiti. To je glavni vzrok.

Seveda mi komunisti smo polni denarja in to boli »Goriško Strazo«, ker bi ga ona rada imela. Ali po tolikem delu jim še sedaj ni znano, kam so šli milijoni. Njih je sram, ker se toliko niso v stanu se informirati z vsemi poslanci vred. Ker prav za gotovo veste kot trditve, da smo jih mi, komunisti pošli, vendar tudi veste kje se nahajajo. Bili bi vam zelo hvaležni če bi imenovali tiste, ki žrejo milijone od »Cerga«.

Zavoljo narodne zadeve, se naši sodrugji niso prav nikdar preveč razburjali, samo ljudje, ki so doma živeli od proletarskega žuljeva, so se — kot mora to biti — za njo potegovali. Večina nas proletarcev je morala že od nekdaj, hoditi s trebuchom za kruhom po celem svetu ter smo se morali hoče noče privaditi vseh jezikov, kjer smo pač jedli kruh. Ker samo s slovenskim jezikom smo si proketo malo kruha zaslužili. Še naša dekleta so se pač morala privaditi drugih jezikov, če so si hotela služiti kruh. Zavoljo tega smo se zmiraj ostali kar smo bili. Prva naša skrb je ta, da smo sili mi in naša družina, ter nismo nikdar vprašali, ali je kruh pekel slovenski ali kak drugi pek. Mi smo materialisti. Garati moramo vsem enako, včas domačim podjetjem se bolj. Ko pa zmaga revolucionarni proletariati, potem pa gospodje se pomenujo, ali bomo imeli slovenske ali kake druge sole. Kot se nam bode zdelo prav, vas gotovo takrat ne bomo vprašali.

Gospodje, kje ste bili vi tedaj, ko se je proletariati boril s stavkami, ter na vse močee načine skušal priboriti si vsaj obstoj, ki je vreden človeškega življenja? Delavci, ali se spominjate na dobo našega napredovanja in naše moči, kdaj nam je bilo boljše tedaj ali sedaj? Kje ste pa sedaj gospodje če nas vprašate, kje smo bili tedaj? Zakaj ne zboljate plač delavcem, zakaj ne znižate draginje, kaj ste storili za delavstvo, ko se toliko bahate? Vi zakate na mano z neba, delavstvo naj hodi v vaše cerkve in moli, da si s tem utedi glad, potrpljenje, vse se samo od sebe prevrne, ko se kapitalisti navlečajo vladati, potem pridete vi na krmilo, in zopet bodo gorele grmade z neverniki kot nekaj. To bi bilo veselje za vas, kaj ne? Pa ta račun vam bode prekrizal revolucionarni proletariati ter bode on preskrbel da pridete vi tja, kamor želite njega spraviti. Vaša skrb je samo sola in napis, to je boljše kot kruh katerega primanjkuje ljudstvu, ker narod ga ima zadostno. Kako hitro se je razpršilo vaše veselje, da ne bode več stavk in razrednega boja, pa šeste uvajajo tisti, ki so jih odpravili. Razredne borbe ni močee odpraviti nikoli, dokler vas vseh skupaj proletariati ne vrže na gnoj. Tedaj gospodje se bomo zopet videli. V življenju svobode one druhali, ki jo vi imenujete komunisti. Takrat seveda jo vi ne bode imeli, ker kadar jo ima zatirani, jo zatiralec gotovo nima.

Mi komunisti nimamo duše, ker iste ne rabimo za pekel in nebesa, kateri obstoja edino pri vas, da lažje lovite vaše pelikane, ker brez duš in vere ne morete izhajati, kot ne brez pekla in nebes. Gospodje, kje imate vaše črne duše, ki so krive vsega zla vojne, kje ste jih imeli ko so očete in sinovi padali? Kdo je podžigal strasti moritve, če ne vi, v vseh prižnik, ko ste objubljali nebesa tistim, ki v imenu »domovine« ubivajo in umirajo?

Takrat je bila Avstrija slovenska domovina. Vse za vero, dom, cesarja. Vse tudi če ostanje sirote, vdove in pohabljeni. Samo zato, ker ste imeli čuteče srce, ter ga se sedaj imate, ko ovajate vse volivce za avstrijskante, Pa mi komunisti nimamo srca; čisto gotovo ne za vas ne za vaše milijene kapitaliste, ter vaš narod v kavarnah. Naše srce bije za ljudstvo, ki pri nas ni narod, ampak topla ljudi, ki danes nimajo pravice živeti. Naše srce nam pravi »proč vojne, proč kapitalisti, proč izkoristevanje, proletariati dosezi svobode«. Pa zato ker smo za proletariati in z istim šutimo nimamo po vašem mnenju srca.

Zakaj ta boj, vprašate. Zato ker ljudstvo delovnih rok, delavci so začeli spre-

Selitev v Rusijo

Sovjetska vlada zahteva pred podpisom selitvene pogodbe osebne izkazne posameznih izselencev. Odbor pošlje v kratkem tozadevne tiskovine, ki jih bodo morali člani izpolniti in s fotografijami (dovolj družinskega ometa) vrniti odboru. — 25. marca je sel tovariš Zarn, ki zastopa v Moskvi naš odbor o gledat posestvo in v kratkem dobimo prav natančen popis, ki ga objavimo v »Delu«.

Člane in posebno zaupnike opozarjamo pa na sledeče: načrt je podan za 60. članov po 5000 lir; upisalo se je in plačalo pa je do sedaj 42 članov. Ustmenje izjav je veliko, ampak mi se na nje ne moremo ozirati, če ne plačajo upisnine. V slučaju, da se stevilo 60 ne dopolni, je sklenil odbor pozvati člane, da pokrijejo primanjkljaj, če ne se pa v zame pri banki denarno posojilo. Ker bi bilo posojilo na vsak način dražje, kakor naš lasten denar, tedaj prosimo člane naj

gledovati, začeli so se otesati klerikalnega nadvladja, zato ta krič, krič bojazni. Če jim ta molzna krava uide, koga bodo potem molzli, koga bodo obirali? Obrnili so se na komuniste, ker brez agitacij naša ideja prodira v sleherni kot. Ker v resnici nismo mrtvi ampak bolj živi kot kdaj prej!

Sodrugji, bodite prepričani, da pride dan obrazna, kojega se oni boje. Ker Kristov nauk, z njihovo pomočjo pripada, ker celo pri papežu več ne velja. On je rekel: ljubi svoje sovražnike, ko samoga sebe. Če ti da zausnico, daj mu hleba. Mi seveda o tem nauku ne vemo nič, pa tudi pri njih ga nimajo več. Naša parola bodi zob za zob. Po težkem boju se nam bliža ura osvoboditve, to kaže njih srditi boj. Hodimo neomajno po teh potih naprej. In tako dosežemo lepo zmago rdeče misli.

Naprej sodrugji brez strahu, vzlic vsemu mi prodiramo!

Naprej do končne proletarske revolucije, ter dosego naše diktature.

Zivela III. Internacionala!

Živel spomin Lenina! Komunisti.

O strahoviti nesreči v Voltčjdragi

Sovražniki našega lista so že dvakrat zajeli in uničili poročilo o tej težki nesreči, ki je zadela tukajšnje delavstvo. Dolžnost naša je, da se tudi mi spominjamo na nesrečne žrtve dela, kajte one so kri naše krvi in meso našega mesa.

Dne 18. marca je kopalo 34 delavcev ilovico za opekarno g. J. Koglot, katero upravlja njegov sin Aleksij. Kopali so kakor druga leta pri isti opekarni. Vsakemu je že znano, da še nikdar ni imel g. Koglot človeka, ki bi pazil na vrhu jame, ko delavci kopljejo v globočini 4., 5. in več metrov. Kakor so mi delavci pri povedovali, tudi tistega usodnega dne ni pazil nihče. Jama, v kateri so delali na dan nesreče, je obstojala iz dveh oddelkov, ki sta bila ločena po približno 4. m. visoki steni iz ilovice, katera je bila spodaj približno 2,50 m. široka, proti vrhu pa 60. cm. Jama meji na eni strani na drugo, že zapuščeno jamo, druga pa na celino. Jame so vedno polne vode in tudi ob največji suši je malokdaj zmanjkalo. Tako je bila napolnjena tudi tista tik nove. V prvi jami so v terek prišli skoraj do dna. V tem času, ko so šli juzinat je vrla vanjo voda.

18. marca so pustili močnejšo ilovnato steno in tako kopali v globočino pod 4. m. Popolnno so uvideli delavci, da dela ne bodo mogli dovršiti do 4. popoldne. Nekdo je rekel gospodarju, da ne bo močee vsega izkopati. Ta je pa silih po prvem delavcu, naj delajo dve uri čezurno delo (nezavedni so bili zadovoljni, zavednim pa to ni prišlo).

Bilo je okoli starih, ko je ravno prišla naročena mala. Prvi delavec je začel razdeljevati, ko zakričal gospodar — ki je stal na vrhu in gledal kako mu delavci delajo in tako nosijo dobiček v njegov nikdar polni žep, mesto da bi pazil, ako se od kje bliža nesreča — »očo«, »očo«, ko je ze stena visela nad glavami nič hudega slutečih delavcev. A bilo je prepozno...

Ko so videli ostali delavci, kako pokopava ta nesrečna plast zemlje in voda njih tovariša, so se prestrašili do mozga. V trenutku so se pa zopet zavedli in pomagali ponesrečenim delavcem. Obupen krič, ki so ga zagnali na vrhu stojič delavci, je priklical vse bližnje ljudi skupaj, da pomagajo ponesrečenim. Rešilo se je, kar je bilo močee. Nekdo je tekel na železniško postajo. Postajenačelnik je takoj obvestil goriski zeleni križ in ognjegase. Ranjenec in enega mrtveca so izvlekli domačini iz usodne jame, ostalih dveh pa ni bilo močee rešiti, dokler niso ognjegasec osušili vso vodo iz jame, napeljali so cevi preko železniskega nasipa in po dnevurnem delu je bilo močee spraviti še druga dva mrtveca v sosednjo hišo. Na lice mesta so prišle tudi zene in otroci mrtvih. Prizor je bil zalosten in pretresljiv.

Mrtvi so: Jožef Bunc, star 39 let; zapušča vdovo in 6 nedoraslih otrok. Franc Bunc, njegov brat, star 31 let; zapušča ženo in dva otroka, tretji ima še zagledati luc sveta. Ivan Černič, 27 let star, samski, zapušča mater.

Teško ranjen je 22. letni Jožef Martelanc. Več ali manj težko ranjeni so: Franc Saksida, 32 let; Jožef Gregoric, Marvin Anton, Franc Remškar, Brankovje Anton, Abramčič Anton in Krpan Anton.

javijo, če in koliko se upajo plačati več kot predpisani znesek.

Če plača 2-5 članov predpisani znesek, se organizacijski odbor, oziroma cela zadruga obvezuje za preselitev tu ostalih članov in ne morda oni, ki se sedaj seli z zadrugnim zneskom.

Ker selitev ni odvisna samo od naše volje, ne moremo se natančno naznaniti odboda; ampak odputuje se **koj, ko bodo vse zadeve urejene.** Delovni načrt je sestavljen za vsak čas selitve. Člani naj se držijo že objavljenih navodil, naj si predvsem resjijo sigurno denarno vprašanje; sicer pa naj bodo popolnoma brez skrbi, odbor jih že obvesti pravočasno o vsem potrebnem.

Na pisma za informacije odbor ne more odgovorjati, **pojasnila daje le onim, ki se prijavljajo k selitvi.**

Kako je s Komercij in Bistričani po vejte in ne bodite take mevze. Kdor se še misli prijavljati naj to stori takoj, da mu posljemo tiskovine.

Za organizacijski odbor
Ivan Arcon, Vrtojba 60. (Gorica).

(Kakor omenja že dopisnik sam, je bilo poslano poročilo o tej težki nesreči pravočasno na naš list. Nekomu pa se je zahotelo, da pismo ne pride na naslednje mesto. Za naslednjo številko je bil zopet drugi dopis in tudi ta je izginil. Mi bi bili sicer lahko poročali na podlagi tega, kar so pisali drugi listi, kar pa nismo marali storiti, ker smo hoteli, da bodi dopis sestavljen od delavske roke od strani, ki je bila pri tem prizadeta. — Op. ur.)

Kmečko gospodarstvo Krompirjevo seme

Bliza se čas sejanja in saditve različnih semen, na kar polagamo premalo pozornosti. Od dobrega, zdravega in pravega semena je odvisen pridelek. Posebno pozornost pa moramo imeti pri krompirju, ki je v naši deželi glavni pridelek in podvržen raznim boleznim, ki nam večkrat uničijo malone ves pridelek. Velikokrat bi s pravočasnim pripomočki lahko preprečili razne bolezni na gomoljih in steblovju in s tem obvarovali nepotrebnih živcev pred gnitjem.

Rastlinske in živalske bolezni povzročajo glivice ali »daci«. Tudi krompirjeve bolezni so iz glivice, ki najbolj uspevajo v vlaži. Poglejmo v vlažne prostore, kako se tamkaj hitro naselijo in jim pravimo plesnoba (mufa).

Prvo je, da kopljeemo krompir v topleni in suhem vremenu, ga pustimo nekaj časa na njivi, da se nekoliko osuši in ga shranimo v suh in zračen prostor pa ne v velikih kupih. Na ta način oviramo razvoj uničujočih glivice. Seme pa je pripravljeno lužiti v 2% (dva odstotni) modri galici, kjer se pusti okrog 24 ur. To se naredi nekaj dni pred sajenjem. S tem je v kalji uničimo morebitne glivice. To se čuje nekam čudno, ker je nenavadno, a privadimo se! Modra galica, ki se pripravlja iz bakra, ima lastnost, da uničuje te glivice. Saj namakamo pšenico v polodstotni raztopini modre galice (bakrenega vitriolja) — da jo obvarujemo snedljivosti (ki je tudi iz glivice) — zakaj bi tega ne storili tudi pri krompirju!

Najbolje je saditi srednje veliko seme, ker vsebuje največ hrane (skroba). Razreže se podolgačo, da ostane na vsaki strani mnogo oči. V sili, to je, če imamo malo semena, se lahko sadi same oči, ki se izrežejo iz gomolja, a to ni priporočljivo, ker ni pridelek siguren. Poskusajte nekaj grmov!

Globokost sajenja je odvisna od zemlje, podnebja, vrste in načina obdelovanja. Največja globokost bodi do 25 cm in sicer v teki ilovnati zemlji 5-7 cm, v srednji 8-10 cm in v lahki 15-20 cm. Vrsta od vrste bodi od 60-70 cm, krompir od krompirja do 40 cm. Če ga devamo v brazdo, zasujimo ga z rahlo zemljo. Sploh velja pravilo, da krompir uspeva najbolj v rahli zemlji.

Ker je kalijevnata rastlina, ljubi pepel in kalijev sol (2-3 kg na ar ali 100 kv. m), hlevski gnoj in Tomasovo žlindro pa je dobro podorati že jeseni.

Ospavanje v rahli zemlji, kjer je seme globoko, je skoraj nepotrebno, nasprotno pa je v težki zemlji.

Pazimo na ta pridelek, na naš drugi kruh, ki je precej redilen, saj vsebuje od 15 do 20% skroba (v pšenici je do 75%).

Sekcijam Krasa in Furlanije

Pozivljajo se vse sekcije Krasa in Furlanije, odnosno tudi Trsta in Istre, da sprotijo Zonskemu odboru v Trzicu (Montalcone) ime, priimek, poklic in delavnico oz. oddelke vseh članov. ki so zaposleni v trziški ladjedelnici. Priporoča se, da se to čimprej izvrši. Zonski odbor v Trzicu.

Zadnje številko nismo mogli razposlati vsem naročnikom, ker nam je policijska oblast zapolnila ekspedicio in ves tozadevni material. Prizadetim naročnikom pošiljamo z danasnjo, tudi zadnjo številko lista.

Taka razmetavost, ki se čisto dogaja so tudi kriva, da se pripeti, da tirjamo za naročnino, ki je bila že plačana.

UPRAVNIŠTVO.

PIČLI PROSTOR NAM NE DOVOLJUJE, DA BI OBJAVILI V TEJ Š